

UČEBNÉ OSNOVY

Názov predmetu	Etická výchova
Časový rozsah výučby podľa i-ŠVP + i-ŠkVP	1 + 0 hod týždenne / 33 hodín ročne
Ročník	deviaty
Škola	ZŠ Lehnice, Školská 840, 930 37 Lehnice
Kód a názov ŠVP	Inovovaný ŠVP pre nižšie stredné vzdelávanie ISCED 2
Stupeň vzdelania	ISCED 2
Dĺžka štúdia	5 rokov
Forma štúdia	denná
Vyučovací jazyk	slovenský

Učebné osnovy sú totožné resp. vychádzajú zo vzdelávacieho štandardu i-ŠVP pre príslušný predmet http://www.statpedu.sk/files/articles/dokumenty/inovovany-statny-vzdelavaci-program/eticka-vychova_nsv_2014.pdf

1. CHARAKTERISTIKA VYUČOVACIEHO PREDMETU

Vzdelávací program pre predmet etická výchova má svoje špecifiká. Jedným z nich je rozvíjanie komunikačných a sociálnych spôsobilostí, ktoré sa orientujú na postoje k životným situáciám a ku konkrétnym prejavom prosociálneho správania. Nadobudnuté vedomosti, spôsobilosti a zručnosti sú predpokladom kritického myslenia, diskusie a hodnotiacich postojov. V etickej výchove sa stávajú prostriedkom, od ktorého sa odvíja požadované správanie.

Poslaním povinne voliteľného predmetu etická výchova je vychovávať osobnosť s vlastnou identitou a hodnotovou orientáciou, v ktorej úcta k človeku a k prírode, spolupráca, prosociálnosť a národné hodnoty zaujímajú významné miesto. Pri plnení tohto cieľa sa neuspokojuje iba s poskytovaním informácií o morálnych zásadách, ale zážitkovým učením účinne podporuje pochopenie a interiorizáciu (zvnútornenie) mravných noriem a napomáha osvojeniu správania sa, ktoré je s nimi v súlade. Pripravuje mladých ľudí pre život v tom zmysle, aby raz ako dospelí prispeli k vytváraniu harmonických a stabilných vzťahov v rodine, na pracovisku, medzi spoločenskými skupinami, v národe a medzi národmi.

Jej súčasťou je rozvoj sociálnych spôsobilostí ako napr. otvorená komunikácia, empatia, asertivita, pozitívne hodnotenie iných a pod. Podieľa sa na primárnej prevencii porúch správania a učenia. Žiaci sú vedení k harmonickým a stabilným vzťahom v rodine, v kolektíve spolužiakov i v iných sociálnych skupinách.

V nižšom strednom vzdelávaní vedíme žiakov k reflexii a prehodnocovaniu svojho správania i správania iných, vzhľadom na cieľovú rovinu etickej výchovy, ktorou je sociálne rozvinutý človek a spolupracujúce spoločenstvo. Preto sa etická výchova javí ako predmet, ktorý pripravuje pôdu pre ostatné výchovy, ktoré súvisia s uplatnením sa nielen v konkrétnych osobných vzťahoch žiaka, ale aj v jeho pripravenosti žiť pre spoločné dobro s inými ľuďmi a pre iných.

Etická výchova sa prvom rade zameriava na výchovu k prosociálnosti, ktorá sa odráža v morálnych postojoch a v regulácii správania žiakov. Pre etickú výchovu je primárny rozvoj etických postojov a prosociálneho správania. Jej súčasťou je aj rozvoj sociálnych zručností /otvorená komunikácia, empatia, pozitívne hodnotenie iných.../ ako aj podpora mentálnej hygieny, podieľa sa na primárnej prevencii porúch správania a učenia.

2. CIELE VYUČOVACIEHO PREDMETU

Cieľom etickej výchovy ako povinne voliteľného predmetu na II. stupni základných škôl je

- poskytnúť žiakom impulzy a pozitívne skúsenosti, ktoré podporujú základnú dôveru, autonómiu a iniciatívu
- umožniť im osvojiť si základné komunikačné zručnosti, základné úkony spoločenského správania, učiť ich pozitívne hodnotiť seba aj druhých, tvorivo riešiť každodenné situácie v medziľudských vzťahoch
- vysvetliť žiakom pojmy empatia, asertivita, spolupráca a prosociálne (sociálne pozitívne) správanie

- umožniť žiakom osvojiť si ďalšie sociálne zručnosti, napr. vyjadrovanie citov, empatie, asertívne správanie
- umožniť žiakom osvojiť si základné postoje, ktoré podmieňujú kultivované dospievanie, učiť ich poznávať sám seba, objavovať svoju identitu, rozvíjať sebaocenenie
- spoznávať a osvojovať si práva a povinnosti v rodine, učiť sa kultivovane prejavovať svoj názor, postupne preberať zodpovednosť za svoje rozhodnutia, zároveň však rešpektovať rodičov a viesť s nimi konštruktívny dialóg
- umožniť žiakom uvedomiť si svoju sexuálnu identitu, chápať pozitívne hodnoty priateľstva, lásky, manželstva a rodiny, uvedomiť si riziká spojené s predčasným sexuálnym životom zdôvodniť základné mravné normy, zaujať správny postoj k otázkam súvisiacim so sexualitou
- rozvíjať u žiakov pozitívny postoj k postihnutým, chorým, a iným skupinám obyvateľstva, ktoré potrebujú pomoc a porozumenie
- vysvetliť žiakom základné pojmy súvisiace s voľbou životných cieľov, svetonázorom, náboženstvom, etickými hodnotami a normami
- umožniť žiakom pochopiť základné etické problémy súvisiace s ekonomickými hodnotami, pravdou a dobrým menom
- vysvetliť žiakom základné pojmy súvisiace s ochranou prírody a životného prostredia
- učiť žiakov rešpektovať ľudí s inými názormi, zároveň však ostať sám sebou; formulovať svoje životné ciele, byť odolný voči nevhodným ponukám, ostať slobodný od závislostí, ktoré znehodnocujú a ohrozujú náš život
- rozvíjať u žiakov povedomie vlastnej dôstojnosti a hodnoty ľudskej bytosti, v tomto zmysle byť schopný kriticky hodnotiť masmediálne vplyvy, vychovať kritického diváka.

Žiaci:

- si osvoja základné postoje, ktoré podmieňujú kultivované medziľudské vzťahy,
- nadobudnú spôsobilosť na pochopenie a rešpektovanie najvyššej hodnoty, ktorou je život človeka a všetko, čo vedie k jeho rozvoju,
- získajú spôsobilosti, ktorými posilnia sebaúctu a hodnotenie iných,
- získajú spôsobilosti pri vyjadrovaní svojich citov a nadobudnú úctu k citovému životu iných,
- naučia sa participovať na živote spoločnosti (triedy, školy, regiónu, klubu, mesta), zdôvodnia dôležitosť nezávislosti od vecí, drog, médií,
- sa naučia kriticky myslieť, kultivovane diskutovať a akceptovať názory iných,
- ocenia prvky prosociálneho správania v rodine, v žiacom kolektíve i v iných sociálnych skupinách,
- nadobudnú spôsobilosť pochopiť svoju sexuálnu identitu, hodnotu priateľstva, lásky, manželstva a rodiny, osvoja si pozitívny postoj k postihnutým, chorým a iným ľuďom, ktorí potrebujú zvýšené porozumenie a pomoc,
- si zdôvodnia dôležitosť stanovenia si životných cieľov, etických hodnôt a zachovávaní spoločensky uznávaných noriem.

3. PRÍNOS PREDMETU K ROZVOJU KLÚČOVÝCH KOMPETENCIÍ - VÝCHOVNÉ A VZDELÁVACIE STRATÉGIE. STRATÉGIA VYUČOVANIA

Osvojenie základných sociálno-komunikačných zručností :

Úroveň komunikácie, verbálna a neverbálna komunikácia, pozdrav, otázka, poďakovanie, ospravedlnenie, prejavenie úcty voči iným v komunikácii, komunikačné šmy, chyby a prekážky.

Osvojenie si zručností pozitívneho hodnotenia seba aj druhých:

Sebapoznanie, sebahodnotenie, sebaúcta, sebaovládanie, poznanie svojich silných a slabých stránok, povedomie vlastnej hodnoty, elementy formujúce sebaúctu v školskom veku (rodina, škola, vrstovníci, zovňajšok, úspech, vzťahy, záujmy...).

Pozitívne hodnotenie druhých v bežných podmienkach, pozitívne hodnotenie najbližších (rodina, kamaráti, učiteľia...) hľadanie dôvodov pre pozitívne hodnotenie iných, ich verbálne vyjadrenie, prípadne písomné vyjadrenie pozitív iných, reflexia nad dobrom, ktoré od iných prijímame. Úcta k postihnutým, starým, chorým a pod.

Osvojenie tvorivého riešenia každodenných situácií v medziľudských vzťahoch:

Rozvíjanie základnej tvorivosti, objavovanie darov prostredníctvom širokej ponuky pre ľudskú tvorivosť (pohybová, výtvarná, imitačná, literárna, prosociálna...) radosť z tvorivosti, tvorivosť a iniciatíva v medziľudských vzťahoch (čo môžem urobiť pre mojich spolužiakov, pre našu triedu, pre rodinu, pre ľudí v núdzi...).

Osvojenie základných pojmov súvisiacich s ochranou prírody a životného prostredia:

Vnímanie prírody, obdiv a úcta ku všetkým formám života, dôležitosť ochrany prírody z hľadiska prosociálnosti (úcta k tým, čo prídu do prírody po nás, či už o týždeň, alebo o sto rokov...) ekologická etika z pohľadu žiaka (zber odpadu, neznečisťovať okolie, šetriť prírodu konkrétnou citlivosťou v bežných životných situáciách –tečúci vodovodný kohútik, zbytočne zažaté svetlo).

4. TEMATICKÉ CELKY PREBERANÉ V 9. ROČNÍKU

Prehľbovanie komunikačných spôsobilostí (7 hod.)

Zdravý životný štýl (7 hod.)

Závislosti (7 hod.)

Mediálne vplyvy (7 hod.)

Tvorba, príprava, realizácia projektov (5 hod.)

5. VZDELÁVACÍ ŠTANDARD

Prehľbovanie komunikačných spôsobilostí

Výkonový štandard	Obsahový štandard
Žiak na konci 9. ročníka základnej školy vie/dokáže: <ul style="list-style-type: none"> ◆ zdôvodniť dôležitosť počúvania pri efektívnej komunikácii, ◆ vymedziť zásady dialógu, ◆ uviesť príklad vyjadrenia a spôsob prijatia komplimentu, ◆ objasniť efektívne riešenie konfliktov, ◆ vyjadriť dôležitosť kompromisu pri riešení problémov, 	počúvanie dialógu, diskusia, hodnotiace postoje vyjadrenie a prijatie komplimentu riešenie konfliktov asertívne správanie kompromis

Zdravý životný štýl

Výkonový štandard	Obsahový štandard
Žiak na konci 9. ročníka základnej školy vie/dokáže: <ul style="list-style-type: none"> ◆ identifikovať znaky zdravého životného štýlu, ◆ posúdiť potrebu rovnováhy medzi zábavou a povinnosťami, ◆ rozlíšiť prejavy konvenčného a nekonvenčného správania, ◆ uznávať potrebu ochrany svojho zdravia a zdravia iných, ◆ vysvetliť miesto prosociálneho správania v zdravom životnom štýle, 	ochrana života zdravie psychické a fyzické práca, voľný čas zdravý životný štýl v konzumnej spoločnosti vzťahy medzi chlapcom a dievčaťom, zodpovedný sex ostych, intimita, hygiena otvorenosť pre vzťahy ako súčasť zdravého životného štýlu cieľavedomosť, prosociálnosť

Závislosti

Výkonový štandard	Obsahový štandard
Žiak na konci 9. ročníka základnej školy vie/dokáže: <ul style="list-style-type: none"> ◆ identifikovať typy závislostí, ◆ diskutovať o škodlivosti siekt, ◆ objasniť dôležitosť zodpovednosti pri ochrane pred závislosťami 	závislosti sekty a kulty sloboda od závislostí a zdravý životný štýl

Masmediálne vplyvy

Výkonový štandard	Obsahový štandard
Žiak na konci 9. ročníka základnej školy vie/dokáže: <ul style="list-style-type: none"> ◆ diskutovať o zámeroch tvorcov televíznych programov, ◆ analyzovať prvky mediálneho produktu, ◆ vystihnúť rozdiel medzi správou a komentárom, ◆ zostaviť zoznam zásad kritického diváka, 	masmédiá a ich posolstvo typy mediálnych produktov kritický divák užívanie internetu sociálne siete

<ul style="list-style-type: none"> ◆ zhodnotiť prínos médií v živote človeka, ◆ vytvoriť návrh vlastného mediálneho produktu, ◆ diskutovať o výhodách a nevýhodách používania internetu. 	
---	--

Tvorba, príprava, realizácia projektov (5 hod.)

Výkonový štandard	Obsahový štandard
Žiak na konci 9. ročníka základnej školy vie/dokáže: <ul style="list-style-type: none"> ◆ kooperovať s ostatnými spolužiakmi pri tvorbe projektu, ◆ vyzdvihnúť svoje silné stránky ◆ vyjadriť svoj názor. 	<i>podľa dohodnutej témy projektov</i> dohoda učiteľa so žiakom možnosť výberu témy žiakmi

6. HODNOTENIE VÝSLEDKOV ŽIAKOV - METÓDY A PROSTRIEDKY

Na hodine etickej výchovy žiakov hodnotíme známku, predmet je klasifikovaný. Je vhodné a žiaduce jednotlivcov slovné oceniť počas hodiny a skupinu žiakov priebežne i na konci hodiny. Žiaci by mali tiež mať priestor na vyjadrenie, ako sa cítili, ako sa im hodina páčila, v čom by privítali zmenu.

Pri hodnotení sa rešpektuje Metodický pokyn č. 22/2011-R na hodnotenie žiakov základnej školy a individuálny prístup. Učiteľ neporovnáva výsledky detí medzi sebou, ale hodnotí každého žiaka podľa jeho možností a schopností. Cieľom učiteľa je žiaka pozitívne ohodnotiť, čo má veľký motivačný charakter. Žiakov postupne vedie k tomu, aby sa vedeli **ohodnotiť sami, ale dokázali ohodnotiť aj výkon iných**. Žiaci sú hodnotení ústne a cez projekty.

Na konci každého klasifikačného obdobia sú žiaci na vysvedčení hodnotení klasifikačným stupňom podľa platnej klasifikačnej stupnice - 1, 2, 3, 4, 5.

Hodnotiacia stupnica:

100 – 90%	1
89 – 75%	2
74 – 50%	3
49 – 30%	4
29 – 0%	5

Pri hodnotení žiakov známku zohľadňujeme získané kľúčové kompetencie v súlade s učebnými osnovami a ich schopnosť osvojenia si u žiaka.

7. UČEBNÉ ZDROJE

Literatúra: Lencz, L.: *Pedagogika etickej výchovy. Výchova k prosociálnosti*. Bratislava : Metodické centrum v Bratislave, 1998.
 Lencz, L.: *Metódy etickej výchovy*. Bratislava: Metodické centrum v Bratislave, 1993.
 Lencz, L. – Križová, O.: *Metodický materiál k predmetu etická výchova*, Bratislava: Metodické centrum v Bratislave, 1997.
 dataprojektor, počítač, DVD, interaktívna tabuľa, Internet, knižnica